

	1677 р. (П.Дорошенко)	1681 р. (І.Самойлович)
Генеральний бунчужний	«сорока соболей по 60 рублей со-рока, пара соболей по 10 рублей, атлас добрый розных цветов»	
Другий генеральний суддя		«бархат, обья серебрянная, пара соболев по 6 рублей па-ра»
Другий генеральний осавул		«изорбаф, пара соболев в 10 рублей»
Полковники	«сорока соболей по 60 рублей со-рока, пара соболей по 10 рублей, атлас добрый розных цветов»	«бархат, обья серебрянная, изарбаф, пара соболев по 10 рублей пара, атлас»

Джерело: Таблицю складено на основі: Источники малороссийской истории... — Ч.І. — С.275.

Царський указ 1732 р. встановлював положення, за яким на чин генерального обозного виділялося 400 дворів, генерального писаря — 453, двох генеральних суддів та підскарбія — по 300, двох генеральних осавулів, хорунжого та бунчужного — по 200¹⁵¹.

Центральні урядові та судові установи

Центральними органами виконавчої влади Гетьманату виступали *Генеральна військова канцелярія* та *Генеральна скарбова канцелярія*. Генеральна військова канцелярія протягом усього часу існування Української держави служила інструментом реалізації постанов генеральних і старшинських рад, законодавчих ініціатив гетьмана. У канцелярії розглядалися найважливіші справи адміністративного та військового характеру — звіти і листування полкової і сотенної старшини, справи міст, прохання і скарги окремих людей, дипломатичне листування, виготовлялися гетьманські універсали, мобілізаційні накази, майнові пожалування, ордери на податкові пільги тощо. Із 1720-х років Генеральна військова канцелярія, крім ведення діловодства, набула значення адміністративного колегіального органу виконавчої влади, в межах якого гетьман і генеральна старшина реалізовували свої владні повноваження. Цьому сприяли укази уряду Петра І 1720 р. і 1721 рр. «Про запровадження в Малоросії військової канцелярії», а також адміністративна реформа Малоросійської колегії, проведена в 1722—1723 рр.¹⁵²

Важливе місце в структурі виконавчої влади належало Генеральній скарбовій канцелярії — вищому органу фінансового управління в Гетьманаті. Запроваджена в 1720-х роках. Генеральна скарбова канцелярія організовувала збір податків, їхнє збереження та реалізацію видаткових статей. Діяльністю канцелярії керували генеральні підскарбії. Функції

контролюючого органу у сфері фіскальної політики виконувала окрема *Лічильна комісія*.

Найвищим судовим органом Гетьманату був *Генеральний військовий суд*. До його складу, крім генеральних суддів, входив гетьман, який виступав верховним суддею і зазвичай головував на засіданнях Генерального військового суду, а також генеральні старшини. В ході судової реформи 1722 р. наказний гетьман Павло Полуботок ввів до складу Генерального суду асесорів. Асесорів призначали на період судової сесії по черзі з числа бунчукових товаришів, рідше сотників, для того, аби у відсутність генерального судді ухвалювали судові позови і готували їх до розгляду¹⁵³. До кінця 1720-х років функції Генерального військового суду і Генеральної військової канцелярії у сфері судочинства не були чітко розмежовані і нерідко дублювалися. З часів гетьмана Данила Апостола Генеральний суд виступає самостійною установою.

Полково-сотенний устрій Гетьманату

Адміністративний поділ Української козацько-гетьманської держави дублював іррегулярну структуру козацького війська: територіальні одиниці — полки, сотні, курені — відповідали ієрархії відповідних бойових підрозділів, забезпечуючи в цей спосіб максимально швидко мобілізацію козацького стану та злагодженість його бойових дій.

Політико-адміністративна система Війська Запорозького не була козацьким новотвором, оскільки територіальний поділ середньовічного суспільства, як правило, скрізь відштовхувався від потреб оперативної мобілізації збройного люду. Зокрема, мобілізаційний принцип використовувався і при організації повітово-воєводської структури Великого князівства Литовського та Корони Польської¹⁵⁴. Новаційний же підхід уряду Богдана Хмельницького при закладенні нової адміністративної структури українських земель полягав у тому, що козацькі полки і сотні мали значно менші території, ніж воєводства і повіти Речі Посполитої, а тому й адміністративним органам було легше ними управляти. Перевага нової адміністративної мережі проявилася в тому, що накази з Чигирина швидко доходили до місцевих урядників¹⁵⁵.

Під час становлення полково-сотенного устрою Української козацької держави було використано досвід функціонування реєстрових козацьких полків, формування яких розпочалося ще на початку XVII ст., а на переломі 1625–1626 рр., під час складання гетьманом Михайлом Дорошенком козацького реєстру, було зафіксовано існування шести військово-територіальних одиниць з центрами в Чигирині, Білій Церкві, Переяславі, Корсуні, Каневі та Черкасах. Трохи згодом, у першій половині 30-х років XVII ст., відбувається становлення Полтавського, Миргородського, Лубенського і Яблунівського полків¹⁵⁶. Тож, до певної міри можна погодитись з думкою тих дослідників, котрі наголошують на генетичному зв'язку нового полково-сотенного устрою зі своїм попере-